

Anmeldelser og litteraturnyt

Ved landsarkivar, *cand. mag.* Dorrit Andersen, *forskningsstipendiat, mag. art.* Svend Aage Andersen, *universitetslektor, cand. mag.* Steen Busck, *universitetslektor, cand. mag.* Aksel Damsgaard-Madsen, *arkivar, dr. phil.* Ole Degn, *adjunkt, cand. mag.* Tove Elklit, *universitetslektor, lic. phil.* Jørn Hansen, *adjunkt, cand. mag.* Terkel Hansen, *arkivar, cand. mag.* Erik Korr Johansen, *universitetslektor, cand. mag.* Per Willemoes Jørgensen, *forskningsstipendiat, lic. phil.* Henrik Skov Kristensen, *mag. art.* Wivan Munk-Jørgensen, *seniorstipendiat, cand. mag.* Per Grau Møller, *afdelingsleder, cand. mag.* Helge Paludan, *professor, dr. phil.* Henning Poulsen, *arkivar, cand. mag.* Hans Sode-Madsen, *fuldmægtig, cand. mag.* Peter v. Sperling, *dr. phil.* Helge Søgaard, *arkivar, cand. mag.* Henrik Vedel-Smith, *redaktør, dr. phil.* Mikael Venge.

OLDTID OG MIDDELALDER

Ove Bruun Jørgensen: *Billeder og myter fra Bronzealderen*. Træk af Ældre Bronzealders religion i Norden. (Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter XX. I kommission hos Århus Universitetsforlag, 1987). 160 s., 59 s-h ill., 183 kr.

Emnet for denne store og stateligt udstyrede bog, skrevet af sognepræst Ove Bruun Jørgensen, er religiøse forestillinger og begravelsesceremonier i sydiskandinaviske bronzealder, især på grundlag af helleristninger fra Bohuslén i Sverige. Det særlige ved undersøgelsen er, at den søger at tolke ristningernes indhold ved at sammenligne det med mytestof fra den nogenlunde samtidige Nære Orient, især Ras Shamra-teksterne med frugtbarhedsguden Baal som hovedperson; en del af disse tekster er vedføjede i engelsk oversættelse. Tolkningerne virker rimeligt afbanlancerede, men om de holder, og nærori-

entalske forestillinger altså virkelig er nået så langt mod nord, ligger det desværre uden for nærværende anmelders kompetence at afgøre.

Aksel Damsgaard-Madsen

Stig Jørgensen: *Danmarks kongemagt og dens fødsel*. (Aarhus Universitetsforlag, 1987). 65 s.

Forfatteren, der er juridisk doktor og professor ved Aarhus Universitets Institut for Retslære, har gennem en årække som særlig interesse dyrket den ældste Danmarkshistorie. Han stiller selv spørgsmålet: »Hvorfor og hvordan vil en jurist kaste sig over et emne, der er så overrendt af historikere, at bogstavelig talt enhver lille bid af kildematerialet er presset for den sidste dråbe?» og besvarer det med et: »Måske netop derfor ...«. Thi en jurist er opdraget og uddannet til, på grundlag af

sandsynlighedsregler og indicier, at afgøre sager om emner, der ligger uden for hans faglige ekspertise. Forfatterens intention er da ikke at foretage primære kildestudier, men derimod at forsøge »en vurdering af de allerede foreliggende forskningsresultater på baggrund dels af min almindelige juridiske sagkundskab, men dels også ved anvendelse af de yderligere perspektiver, som kan opnås ved inddragelse af retsteoretiske og samfundsvidenskabelige metoder«.

I dette perspektiv ligger bogens værdi. Som udefra kommende, og i tilgift overordentlig belæst, kan juristen overskue og bedømme relevansen af forskningsbidrag fra en bred vifte af discipliner. Således nævnes udtrykkeligt, at fremstillingen står i særlig gæld til Hugo Matthiessens klassiske bog om Hærvejen og til sprogforskeren Kristian Ringgaards disputats om det vestjyske stød, som på Vejleegnen ejendommeligt nok forekommer helt frem til Østkysten. Historikerens kildekritiske skepsis nyder dog samtidig al respekt. Efter et skoleridt gennem krønikers og sagaers personoplysninger konkluderes om hovedproblemet, Jellingdynastiet og dets baggrund: »Kort og godt: vi ved ikke hvem Gorm var, vi ved ikke hvor han kom fra, vi ved ikke, hvem han nedstammer fra, vi ved ikke, om han havde fast sæde i Jelling, eller om han – ligesom senere konger – havde en del af sin indtægt ved at flytte fra kongsgård til kongsgård og lade sig underholde der«.

Fra »den sammenlignende retshistorie« hentes det teoretiske synspunkt, at »med tiltagende overskud i økonomien er det muligt at løse flere og flere fællesopgaver og dermed nødvendiggøre og finansiere højere og mere komplekse samfundsstrukturer«.

Herudfra forklares det, at Harald Blåtand samlede Danmark og »der-

med grundlagde det danske rige og den egentlige kongemagt, som gradvis i forbindelse med kirken udviklede en central organisation...«.

En sådan systematisk betragtning var vel de gamle kildekritikere fremmed. For nutidige historikere er den forhåbentlig nærliggende. Stig Jørgensens lille bog giver under alle omstændigheder en nyttig, moderne indføring til debatten om et klassisk problemfelt.

Helge Paludan

Marianne Johansen: *Middelalderbyen Køge*. (Centrum, 1986). 109 s.
Hans Krongaard Kristensen: *Middelalderbyen Viborg*. (Centrum, 1987). 155 s. – Aage Andersen: *Middelalderbyen Næstved*. (Centrum, 1987). 129 s. – Anemette S. Christensen: *Middelalderbyen Odense*. Med bidrag af Per Kr. Madsen. (Centrum, 1988). 204 s.

I Statens humanistiske Forskningsråds resultatrige Projekt Middelalderbyen kommer bindene om de udvalgte byer i rask følge. Efter Ingrid Nielsens bind om Ribe fra 1986 foreligger nu Marianne Johansens om Køge, Hans Krongaard Kristensens om Viborg, Aage Andersens om Næstved og Anemette S. Christensens bind, med bidrag af Per Kristian Madsen, om Odense.

Det ses nu, at seriens bind er bygget op efter en ret fast plan, hvilket gør arbejdet med bøgerne let og overskueligt, letter arbejdet med sammenlignende studier og understreger, at projektet meget konsekvent har lagt vægt på at afdække mulige faste strukturer.

Et af projektets mål var så fuldstændigt som muligt at registrere og gennemgå de forskellige kilder til de enkelte byers historie. Hvert bind kan derfor indledes med en nøje gennem-